

KAITSTUD DOKTORITÖÖD

27. augustil kaitses Kaisa Langer Tartu Ülikooli folkloristika erialal doktoritöö „Estonian folklore collections in the context of Late Stalinist folkloristics“ („Eesti rahvaluulekogud hilisstalinistliku folkloristika kontekstis“). Juhendaja oli lektor Ergo-Hart Västriku (TÜ), oponendid kaasprofessor Tiiu Jaago (TÜ) ja teadur Toms Kencis (Läti Ülikool).

Kes Eesti Rahvaluule Arhiivis 1940. aastate lõpus ja 1950. aastate alguses kogutud materjale sirvima satub, võib imestada, kui ootuspäraste vanasõnade, muistendite ja kõnekäändude vahel leiab tekste, mis kiidavad kolhoosielu, Stalini tarkust või metsatööplaane. Selline nõukogude folkloor ei peegelda tollast rahvakultuuri, vaid eelkõige folkloristidele esitatud poliitilisi nõudmisi okupeeritud riigis. Varase Nõukogude Eesti rahvaluulekogud tsenseeriti, ülikooli programmid kohandati teiste liiduvabariikide sarnaseks, rahvaluule dokumenteerimine pidi aset leidma kollektiivsete ekspeditsioonide vormis. Rahvaluuleteadlased õppisid tundma uurimissuundi, millega neil varem kokkupuu-det ei olnud, nad pidid ümber hindama oma senise töö ja talletama kaasaegset

rahvaluulet, mis kujutas elu Nõukogude Eestis positiivses laadis. Folkloristid pidid selliseid tekste tutvustama nõukogude kolleegidele ning uut laadi rahvaluulet ajakirjanduses populariseerima. See näitas, et eesti rahvaluuleteadus kohanes uute oludega ning sellel on koht nõukogude ühiskonnas. Nii ennesõjaaegse haridusega folkloristid, Tartu Riiklikus Ülikoolis rahvaluuleteadust õppinud tudengid kui ka rahvaluulet kogunud vabatahtlikud arhiivi kaastöölised huvitusid pigem vanemat laadi folkloorist kui harva esinevast nõukogude rahvaluulest. Folkloristid leidsid oma töödes võimalusi vanemaid arhiivimaterjale kasutada, näiteks kirjutades folkloorist nõukogude ideoloogiaga hästi sobiva klassivõitluse teema kaudu või lisades kirjutiste algusesse marksismiklassikute tsitaate. Pärast Stalini surma taandus nõukogude rahvaluule otsimine, kuid folkloristid polnud siiski vabad oma uurimissuundade valikul. Rahvaluule tuli ümber mõtestada igal pool Nõukogude Liidus ja idablokis. Ka teistes Ida-Euroopa riikides eelistasid folkloristid jätkata nõukogude-eelse talupojakultuuri uurimisega ning olid hädas uut laadi teadusliku lähenemisega. (<http://dspace.ut.ee/handle/10062/73045>)